

Vergaderjaar 2019–2020

35 542

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2020 (Vierde incidentele suppletoire begroting inzake steun- en herstelpakket)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Artikelgewijze toelichting bij het wetsvoorstel

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaat die onderdeel is van de Rijksbegroting, wordt op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2020 wijzigingen aan te brengen in:

de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

Normaliter wordt nieuw beleid in uitvoering genomen nadat de Staten-Generaal de begrotingswet heeft geautoriseerd. Aangezien de uitvoering van de spoedeisende maatregelen uit deze 4e incidentele suppletoire begroting niet kan wachten tot formele autorisatie van beide Kamers der Staten-Generaal, zal het kabinet de uitvoering van de maatregelen starten. Hiermee wordt gehandeld conform lid 2 van artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet 2016. Voor de indiening van deze 4e incidentele suppletoire begroting is uw Kamer vooraf geïnformeerd via de brief Steun- en herstelpakket.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. Koolmees

B. Artikelgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

1. Leeswijzer

1.1 De departementale begroting

In deze vierde Incidentele suppletoire begroting (ISB) van 2020 wordt de begroting voor het jaar 2020 van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) gecorrigeerd in verband met de aanvullende maatregelen die genomen zijn ten aanzien van het Coronavirus.

Uitgaven en verplichtingen

- De uitgaven van beleidsartikel 1 Arbeidsmarkt worden voor de verlenging van de tijdelijke regeling NOW voor 2020 verhoogd met € 2,2 miljard.
- Verder wordt op artikel 1 voor de verlenging van de tijdelijke subsidie-regeling loonkosten en inkomensverlies Caribisch Nederland de uitgaven verhoogd met € 6,6 miljoen.
- Op artikel 2 bijstand, participatiewet en toeslagenwet wordt voor de verlenging van de Tozo de uitgaven met € 250,0 miljoen verhoogd.
- Verder worden op artikel 2 de uitgaven van de opdrachten verhoogd met € 3,0 miljoen voor versnellen brede schuldenaanpak.
- Op artikel 7 Kinderopvang worden de uitgaven met € 8,5 miljoen verhoogd voor de compensatie van de eigen bijdrage van ouders die geen recht hebben op KOT en niet onder de gemeentelijke doelgroep vallen.
- Op artikel 11 uitvoering worden de uitgaven met € 7,0 miljoen verhoogd voor de verlenging van de uitvoeringskosten NOW.
- Op artikel 98 algemeen zijn de uitgaven met € 0,2 miljoen verhoogd voor arbeidsbemiddeling Caribisch Nederland.
- De uitgaven op artikel 99 Nominaal en onvoorzien worden verhoogd met € 82,5 miljoen voor diverse uitgaven aan flankerend beleid.

Waar van toepassing lopen de uitgaven voor alle noodmaatregelen door in verdere jaren.

Ontvangsten

- Bij de ontvangsten zijn artikel 7 kinderopvang en artikel 10 tegemoetkoming ouders beiden verlaagd met € 0,5 miljoen voor de verlenging verlagings invorderingsrente bij de KOT en de WKB.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

1.2 Beleid

1.2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven mutaties.

Tabel 1 Overzicht belangrijkste uitgaven mutaties ISB (bedragen x € 1.000)

	uitgaven 2020	artikel nr
Stand begroting na 1e suppl begroting en 3e ISB	71.398.430	alle
Belangrijkste suppletoire mutaties:		
Verlenging NOW	2.196.500	1
Verlenging tijdelijke subsidiereg loonksten en inkomensverl CN	6.600	1
Verlenging TOZO	250.000	2
Versnellen brede schuldenaanpak	3.000	2
Compensatie eigen bijdrage KO	8.500	7
Verlenging NOW uitvoeringskosten	7.000	11
Arbeidsbemiddeling CN	200	98
Diverse mutaties flankerend beleid	82.500	99
Stand begroting na 4e ISB 2020	73.952.730	

1.2.2 Overzicht belangrijkste ontvangsten mutaties

Tabel 2 Overzicht belangrijkste ontvangsten mutaties ISB (bedragen x € 1.000)

	ontvangsten 2020	artikel nr
Stand begroting na 1e suppl begroting en 3e ISB	1.859.721	alle
Belangrijkste suppletoire mutaties:		
Verlenging verlaging invorderingsrente KOT	- 500	7
Verlenging verlaging invorderingsrente WKB	- 500	10
Stand begroting na 4e ISB 2020	1.858.721	

2. Beleidsartikelen

2.1 Artikel 1

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletoire begroting (ISB) artikel 1 Arbeidsmarkt (bedragen x € 1.000)

¹	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amendementen	Stand na suppletoire begroting (inclusief ISB's)	Mutaties 4e ISB	Stand 4e ISB
Verplichtingen:	891.882	23.246.898	2.203.100	25.449.998
Uitgaven:	891.167	23.246.409	2.203.100	25.449.509
waarvan juridisch verplicht	97,40%	97,40%		99,70%
Inkomensoverdrachten	810.000	729.673	0	729.673
Lage-inkomensvoordeel	505.275	524.611	0	524.611
Minimumjeugdloonvoordeel	82.725	62.691	0	62.691
Loonkostenvoordelen	222.000	142.371	0	142.371
Subsidies	63.245	22.496.664	2.203.100	24.514.764
Duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen	10.000	9.198	0	9.198
Stimuleringsregeling LLO in MKB	49.400	1.414	0	1.414
Overige subsidies algemeen	3.845	3.385	0	3.385
Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor werkbehoud	0	22.222.667	2.196.500	24.419.167
Compensatie loonkosten en inkomstenverlies CN	0	25.000	6.600	31.600
NL leert door	0	50.000	0	50.000
Tofa	0	185.000	0	185.000
Opdrachten	11.912	15.063	0	15.063
Bekostiging	1.050	550	0	550
Bijdrage aan andere begrotingen	792	102	0	102
Ministerie van EZK	100	100	0	100
Ministerie van VWS	692	2	0	2
Bijdrage agentschappen	4.168	4.357	0	4.357
RIVM	4.168	4.357	0	4.357
Ontvangsten	24.000	11.554	0	11.554

¹ kst-35415-1, kst-35415-2, kst-35430-1, kst-35430-2, kst-35450-XV-1, kst-35450-XV-2 en kst-35473-6.

Toelichting

Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor werkbehoud (NOW)

De verwachte uitgaven van het verlengen van de open einderegeling per 1 oktober, bedragen € 5,3 miljard over een periode van 9 maanden (3 tranches van 3 maanden). Hiervan wordt naar verwachting € 2,2 miljard in 2020 uitgegeven. Dit bedrag bestaat uit de subsidie-uitgaven die door UWV worden verstrekt aan werkgevers. De regeling wordt voor 80% bevoorschot aan werkgevers, waardoor op een later moment nog sprake is van afrekeningen. De bij deze suppletoire begroting gereserveerde middelen betreffen middelen voor het verlengen van de regeling, inclusief de wijzigingen aan de regeling zoals aangekondigd in Kamerbrief Steunen herstellepakket, bovenop de reeds beschikbaar gestelde middelen voor de eerder tranches van de NOW.

Compensatie loonkosten en inkomstenverlies CN

De tijdelijke regeling loonkosten en inkomstenverlies Caribisch Nederland wordt in versoepelde vorm verlengd. De versoepeling ziet onder andere op het verlagen van de uitkeringsniveaus en het introduceren van een vermogenstoets voor zelfstandigen. De regeling geldt voor 9 maanden, waarbij eind 2020 wordt gezien hoe de regeling – in het verlengde van de NOW in Europees Nederland – verder versoepeld en afgebouwd kan worden, gedurende de resterende looptijd. De verwachte uitgaven in 2020 zijn 6,6 mln.

2.2 Artikel 2

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletoire begroting (ISB) artikel 2 Bijstand, Participatie en Toeslagenwet (bedragen x € 1.000)

¹	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amendementen	Stand na suppletoire begroting (inclusief ISB's)	Mutaties 4e ISB	Stand 4e ISB
Verplichtingen:	6.975.855	12.061.990	253.000	12.314.990
Uitgaven:	7.002.798	12.084.787	253.000	12.337.787
waarvan juridisch verplicht	99,70%	99,80%		99,90%
Inkomensoverdrachten	6.941.277	12.005.833	250.000	12.255.833
Macrobudget participatiewet uitkeringen en intertemporele tegemoetkoming	6.147.353	5.931.596	0	5.931.596
Toeslagenwet	440.875	435.630	0	435.630
AIO	334.133	328.418	0	328.418
Bijstand zelfstandigen bedrijfskrediet en Tozo	10.800	5.303.373	250.000	5.553.373
Bijstand overig	1.100	1.000	0	1.000
Onderstand en re-integratie (Caribisch Nederland)	7.016	5.816	0	5.816
Subsidies	29.782	45.656	0	45.656
Sectorplannen	0	1.042	0	1.042
Armoedeschulden	985	3.040	0	3.040
Cofinanciering dienstverlening	8.000	8.000	0	8.000
Europees fonds meestbehoefigen	100	100	0	100
Regionale kansen kinderen	455	669	0	669
Alle kinderen doen mee	11.576	12.836	0	12.836
SBCM	2.800	2.800	0	2.800
NIBUD	314	375	0	375
Overige subsidies algemeen	5.552	16.794	0	16.794
Opdrachten	19.824	21.383	3.000	24.383
Bekostiging	1.739	1.739	0	1.739
ZonMw	1.739	1.739	0	1.739
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	167	167	0	167
ZonMw	167	167	0	167
Bijdrage B&S fondsen	10.000	10.000	0	10.000
Pensioenfonds PRWI	10.000	10.000	0	10.000
Bijdrage aan internationale organisaties	9	9	0	9
Contributie CASS	9	9	0	9
Ontvangsten	26.020	26.020	0	26.020

¹ kst-35415-1, kst-35415-2, kst-35430-1, kst-35430-2, kst-35450-XV-1, kst-35450-XV-2 en kst-35473-6.

Toelichting

Tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandige ondernemers (Tozo)

De Tozo wordt voor een periode van negen maanden verlengd. Zelfstandigen kunnen tot 1 juli 2021 een uitkering voor levensonderhoud ontvangen en een lening voor bedrijfskapitaal aanvragen. De verwachting is dat komende maanden minder zelfstandigen een beroep doen op de Tozo dan tijdens de afgelopen maanden. Dit komt onder andere door invoering van een toets op beschikbare geldmiddelen vanaf 1 oktober 2020. Verder is het aannemelijk dat meer zelfstandigen hun werkzaamheden weer kunnen oppakken of op een andere manier in hun levensonderhoud voorzien.

De totale budgettaire gevolgen van de verlenging worden geraamd op circa € 250 miljoen in 2020. Naar verwachting bedragen de uitgaven voor levensonderhoud in totaal circa € 220 miljoen en voor kapitaalverstrek-

kingen circa € 30 miljoen. In deze bedragen zijn ook uitvoeringskosten bij gemeenten meegenomen. Deze bedragen zijn met grote onzekerheden omgeven. De uitgaven voor kapitaalverstrekkingen zijn leningen, die in toekomstige jaren dienen te worden terugbetaald. Gemeenten dragen deze ontvangsten met een vertraging af aan SZW. Dit wordt op een later moment in de begroting verwerkt.

Versnellen brede schuldenaanpak

Voor het versnellen van de brede schuldenaanpak is er in 2020 3 mln. gereserveerd. Over hoe de middelen precies worden aangewend, wordt uw Kamer nog apart geïnformeerd.

2.3 Artikel 7

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid Incidentele suppletoire begroting (ISB) artikel 7 Kinderopvang (bedragen x € 1.000)

¹	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amendementen	Stand na suppletoire begroting (inclusief ISB's)	Mutaties 4e ISB	Stand 4e ISB
Verplichtingen:	3.461.212	3.855.896	8.500	3.864.396
Uitgaven:	3.461.212	3.855.896	8.500	3.864.396
Waarvan juridisch verplicht	99,30%	99,80%		99,80% ²
Inkomensoverdrachten	3.434.006	3.830.304	8.500	3.838.804
Kinderopvangtoeslag	3.434.006	3.497.304	0	3.497.304
Vergoeding eigen bijdrage KO	0	333.000	8.500	341.500
Subsidies	2.550	2.084	0	2.084
Kinderopvang	2.350	1.884	0	1.884
Subsidies Caribisch Nederland	200	200	0	200
Opdrachten	14.129	13.981	0	13.981
Opdrachten Caribisch Nederland	9.627	8.977	0	8.977
Overige opdrachten	4.502	5.004	0	5.004
Bijdrage aan agentschappen	10.527	9.527	0	9.527
DUO	10.520	9.527	0	9.527
Justis	7	0	0	0
Ontvangsten	1.597.613	1.535.626	- 500	1.535.126
Werkgeversbijdrage kinderopvang	1.279.935	1.279.935	0	1.279.935
Ontvangsten overig	317.678	255.691	- 500	255.191

¹ kst-35415-1, kst-35415-2, kst-35430-1, kst-35430-2, kst-35450-XV-1, kst-35450-XV-2 en kst-35473-6.

² Bij de berekening van dit percentage zijn de uitgaven onder «Tegemoetkoming eigen bijdrage» volledig als juridisch verplicht aangemerkt. Formeel is de compensatie aan ouders die geen KOT ontvangen en geen recht hebben op compensatie vanuit de gemeenten (€ 8,5 miljoen) juridisch verplicht zodra dit in de regelgeving is vastgelegd. Dit zal op korte termijn gebeuren.

Toelichting

Vergoeding eigen bijdrage KO

Voor compensatie van de eigen bijdrage van ouders die geen kinderopvangtoeslag ontvangen en niet onder de gemeentelijke doelgroep vallen, wordt 8,5 mln gereserveerd. Het gaat om de eigen bijdrage die betaald is gedurende de periode dat de kinderopvang gesloten was.

Verlenging verlaging invorderingsrente KO

De verlaging van de invorderingsrente van 4% naar 0,01% (corona-maatregel) is verlengd. Hierdoor zijn er minder rente-ontvangsten op de terugvorderingen Kinderopvangtoeslag (KOT).

2.4 Artikel 10

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletoire begroting (ISB) artikel 10 Tegemoetkoming ouders (bedragen x € 1.000)

¹	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amendementen	Stand na suppletoire begroting (inclusief ISB's)	Mutaties 4e ISB	Stand 4e ISB
Verplichtingen:	6.550.142	6.653.213	0	6.653.213
Uitgaven:	6.550.142	6.653.213	0	6.653.213
Waarvan juridisch verplicht	100,00%	100,00%		100,00%
Inkomensoverdrachten	6.550.142	6.653.213	0	6.653.213
AKW	3.619.325	3.654.556	0	3.654.556
Kinderbijslagvoorziening BES	3.762	4.220	0	4.220
WKB	2.927.055	2.994.437	0	2.994.437
Ontvangsten	222.204	202.322	- 500	201.822

¹ kst-35415-1, kst-35415-2, kst-35430-1, kst-35430-2, kst-35450-XV-1, kst-35450-XV-2 en kst-35473-6.

Toelichting

Verlenging verlaging invorderingsrente WKB

De verlaging van de invorderingsrente van 4% naar 0,01% (corona-maatregel) is verlengd. Hierdoor zijn er minder rente-ontvangsten op de terugvorderingen Wet Kindgebonden Budget (WKB).

2.5 Artikel 11

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletoire begroting (ISB) artikel 11 Uitvoering (bedragen x € 1.000)

¹	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amendementen	Stand na suppletoire begroting (inclusief ISB's)	Mutaties 4e ISB	Stand 4e ISB
Verplichtingen:	499.637	533.539	7.000	540.539
Uitgaven:	499.637	533.539	7.000	540.539
Waarvan juridisch verplicht	100,00%	100,00%		
Bijdrage aan zbo's en rwt's	498.937	532.839	7.000	539.839
Uitvoeringskosten UWV	378.730	390.203	7.000	397.203
Uitvoeringskosten SVB	113.476	132.852	0	132.852
Uitvoeringskosten IB	6.731	9.784	0	9.784
Bijdrage aan nationale organisaties	700	700	0	700
Landelijke Cliëntenraad	700	700	0	700
Ontvangsten	0	0	0	0

¹ kst-35415-1, kst-35415-2, kst-35430-1, kst-35430-2, kst-35450-XV-1, kst-35450-XV-2 en kst-35473-6.

Toelichting

Uitvoeringskosten NOW

Voor de uitvoeringskosten van NOW 3.0 door UWV wordt € 7 miljoen gereserveerd in 2020.

2.6 Artikel 98

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletoire begroting (ISB) artikel 98 Algemeen (bedragen x € 1.000)

¹	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amendementen	Stand na suppletoire begroting (inclusief ISB's)	Mutaties 4e ISB	Stand 4e ISB
Verplichtingen:	30.185	28.227	200	28.427
Uitgaven:	32.758	30.074	200	30.274
Subsidies	2.500	2.000	0	2.000
Artikel 98	2.500	2.000	0	2.000
Opdrachten	21.481	19.321	0	19.321
Handhaving	4.402	4.895	0	4.895
Opdrachten overig	17.079	14.426	0	14.426
Bekostiging	5.991	7.731	200	7.931
Uitvoeringskosten Caribisch Nederland	5.991	7.731	200	7.931
Bijdrage aan agentschappen	586	322	0	322
RVO	422	322	0	322
CJIB	164	0	0	0
Bijdrage aan andere begrotingen	2.200	700	0	700
Ministerie van Financiën	2.200	700	0	700
Ontvangsten	854	0	0	0

¹ kst-35415-1, kst-35415-2, kst-35430-1, kst-35430-2, kst-35450-XV-1, kst-35450-XV-2 en kst-35473-6.

Toelichting

Arbeidsbemiddeling Caribisch Nederland

Dit betreft een tijdelijke intensivering van de dienstverlening op het gebied van arbeidsbemiddeling in Caribisch Nederland. Doel is het sneller (weer) aan het werk krijgen van mensen.

2.7 Artikel 99

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid Incidentele suppletoire begroting (ISB) artikel 99 Nominaal en onvoorzien (bedragen x € 1.000)

¹	Stand ontwerpbe- groting 2020 incl. NvW en amendementen	Stand na suppletoire begroting (inclusief ISB's)	Mutaties 4e ISB	Stand 4e ISB
Verplichtingen:	185.573	679.551	82.500	762.051
Uitgaven:	185.573	679.551	82.500	762.051
Overige beleidsuitgaven	185.573	679.551	82.500	762.051
Loonbijstelling	0	0	0	0
Prijsbijstelling	0	0	0	0
Onvoorzien	185.573	679.551	82.500	762.051
Ontvangsten	0	0	0	0

¹ kst-35415-1, kst-35415-2, kst-35430-1, kst-35430-2, kst-35450-XV-1, kst-35450-XV-2 en kst-35473-6.

Toelichting

Op artikel 99 worden voor 2020 diverse reserveringen getroffen om het flankerend beleid zoals aangekondigd in Kamerbrief Steun- en herstel-pakket te starten dan wel in gang te kunnen zetten. Het vervolg van de inzet in 2021 e.v. zal worden opgenomen in de ontwerpbegrotingen 2021. In 2020 worden middelen gereserveerd voor: regionale mobiliteitsteams,

een ontschot budget voor gemeenten en UWV, dienstverlening aan bijstandsgerechtigden, een impuls om mensen uit de doelgroep banenafpraak betrokken te houden bij de arbeidsmarkt, middelen voor ondersteuningstrajecten zelfstandigen en een plan om jeugdwerkloosheid te bestrijden door begeleiding naar werk of vervolgopleiding. Daarnaast worden middelen gereserveerd op het gebied van armoede & schulden, te weten: het gemeentelijk schuldenbeleid en voor de bijzondere bijstand.

In totaal gaat het om een reservering van € 82,5 mln. in 2020. Deze middelen worden op een later moment dit jaar overgeboekt naar de betreffende beleidsartikelen dan wel het Gemeentefonds (afhankelijk van de precieze uitwerking).